

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Granskning av hälso- och sjukvårdsnämnden år 2022

Tre år med pandemi innebar stora påfrestningar för hälso- och sjukvården. Under år 2022 var verksamheterna hårt pressade med uppskjuten vård och tillgängligheten till vården var begränsad. Korttidsfrånvaron bland personalen ökade och bristen på personal var påtaglig. Nämnden hade ett underskott med 199 miljoner kronor och resultaten för verksamhetsmålen var svaga.

Hälso- och sjukvårdsnämndens styrning och kontroll år 2022 var inte tillräcklig. Otydliga ansvarsförhållanden i förhållande till regionstyrelsen och svagt tjänstemannastöd bidrog till svårigheter för nämnden att styra. Det var oklart på vilket sätt stabsresurser och service i regionstyrelsens förvaltning skulle ge stöd till hälso- och sjukvårdsnämnden och samarbeta med verksamheterna i nämndens förvaltning. Fördjupade granskningar visar på brister i nämndens strategiska styrning. Inom flera områden var nämnden för passiv. Positivt är att nämnden utvecklade sitt arbete med den interna kontrollen.

Revisorerna lämnar följande rekommendationer till hälso- och sjukvårdsnämnden:

- Utveckla den strategiska styrningen. Nämnden behöver tillsammans med regionstyrelsen se över ansvarsförhållandet mellan styrelsen och nämnden. Nämnden behöver också säkerställa att tjänstepersonstödet är tillräckligt.
- Utvärdera arbetet med omställningsplanen för perioden 2020-2022. En utvärdering ger möjlighet att systematiskt analysera och bedöma nämndens styrning och kontroll av arbetet samt nämndens stöd till verksamheterna.
- Var aktiv i ekonomistyrningen. Utveckla de ekonomiska analyserna och säkerställ att underlag till budget och åtgärdsplaner håller en tillräcklig kvalitet.
- I egenskap av ansvarig vårdgivare bör nämnden besluta om patientsäkerhetsberättelse.
- Säkerställ att beslut på delegation och vidaredelegation är spårbara från nämndens protokoll.

Revisorerna lämnar denna skrivelse och underliggande rapport (nr 8/2022) till hälso- och sjukvårdsnämnden för yttrande. Revisorerna har enhälligt ställt sig bakom lämnade slutsatser och rekommendationer. Yttrande med uppgifter om verkställda och planerade åtgärder ska lämnas till revisionskontoret senast den 2 november 2023.

För regionens revisorer

Edward Riedl
Ordförande

Bert Öhlund
Vice ordförande

Bilaga

Instruktioner för yttrande

Instruktioner för yttrande

Det ska vara enkelt att utläsa vilka åtgärder som nämnden vidtagit eller planerar att vidta. Tänk därför på detta när ni svarar:

- Lämna ett svar för varje rekommendation som revisorerna lämnat. Det ska finnas en tydlig koppling mellan rekommendationerna och de åtgärder som vidtagits eller planeras vidtas.
- Svara så konkret som möjligt. Ange gärna hur åtgärderna ska genomföras, vem som ska genomföra dem och när.
- Om nämnden inte tänker vidta några åtgärder, motivera varför.
- Om nämnden inte kan svara på utsatt tid, kontakta undertecknad.

Vid frågor kontakta

Malin Hedlund
Revisionskontoret
090-785 73 70
Malin.k.hedlund@regionvasterbotten.se

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN: BERT ÖHLUND
TITEL, ORGANISATION: Vice ordförande, Revisorerna i Region Västerbo...
DATUM & TID: 2023-04-17 15:53:22 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _06e16eb88d8cc835bf0f12c2c9724155e4

NAMN: EDWARD RIEDL
TITEL, ORGANISATION: Ordförande, Revisorerna i Region Västerbotten
DATUM & TID: 2023-04-18 14:34:33 +02:00
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _080e821eda13d65b3b570f1e4f8248d4ae

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2023-04-18 14:34:38 +02:00
Ref: 73101SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)

Grundläggande granskning 8/2022

Hälso- och sjukvårdsnämnden år 2022

April 2023
Malin Hedlund och Ingrid Lindberg
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 28-2022

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Resultat	3
Styrning och kontroll	3
Våra rekommendationer	3
2. Bakgrund och genomförande	4
Fullmäktiges uppdrag till hälso- och sjukvårdsnämnden	4
Iakttagelser i 2021 års granskning	4
Nämndens yttrande över 2021 års granskning	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	5
Granskningens genomförande	6
3. Nämndens verksamhetsplanering	6
Fullmäktiges budgetram för nämnden	6
Nämndens verksamhetsplan och budget	6
4. Nämndens styrning och kontroll	7
Nämndens protokoll och sammanträden	7
Nämndens grundläggande styrdokument	7
Nämndens ekonomistyrning	8
Omställningsplan för hållbar ekonomi	10
Nämndens hantering av statsbidrag	12
Nämndens följsamhet till reglemente för intern kontroll	12
Nämndens kontroll över beslut	14
Nämndens uppföljning av sina verksamhetsmål	15
Nämndens uppföljning av sina uppdrag	16
5. Iakttagelser från fördjupade granskningar	17
6. Uppföljning av rekommendationer år 2021	18
7. Svar på revisionsfrågor	19
Rekommendationer	20
Bilaga 1 Nämndens mål och indikatorer	21

1. Sammanfattande analys

Resultat

Tre år av pandemi har inneburit stora påfrestningar på hälso- och sjukvården som resulterat i långa vårdköer och begränsad tillgänglighet. Korttidsfrånvaron bland personalen har ökat och bristen på personal har varit påtaglig. Verksamheterna har genomfört stora insatser för att hantera den uppkomna situationen. Belastningen på verksamheterna påverkade nämndens resultat. Nämnden hade ett underskott med 199 miljoner kronor och resultaten för verksamhetsmålen var svaga.

Nämnden har ett strukturellt underskott. Flera av nämndens verksamheter hade underskott för år 2022. En stor del av de åtgärder som planerades för en ekonomi i balans blev inte genomförda eller gav inte tillräcklig effekt. Det är angeläget att nämnden kommande år är aktiv och säkerställer att den klarar av att genomföra sin verksamhet inom budget. Nämnden behöver säkerställa att det finns genomarbetade planer och en strategisk styrning som kan hantera tidigare års underskott och det nya ekonomiska läget med hög inflation, ökade kostnader och lågkonjunktur.

Styrning och kontroll

Hälso- och sjukvårdsnämnden hade för år 2022 inte en tillräcklig styrning och kontroll. Liksom tidigare år bidrog otydliga ansvarsförhållanden i förhållande till regionstyrelsen och svagt tjänstemannastöd till svårigheter för nämnden att styra sitt ansvarsområde. Det var oklart på vilket sätt stabsresurser och service i regionstyrelsens förvaltning skulle ge stöd till hälso- och sjukvårdsnämnden och samarbeta med verksamheterna i nämndens förvaltning. Granskningar visar att nämnden inte var tillräckligt aktiv i den strategiska styrningen. Positivt var att nämnden i hög grad beslutade om grundläggande styrdokument samt utvecklade arbetet med den interna kontrollen.

Våra rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att arbeta med följande områden:

- Utveckla den strategiska styrningen. Nämnden behöver tillsammans med regionstyrelsen se över ansvarsförhållandet mellan styrelsen och nämnden. Nämnden behöver också säkerställa att tjänstepersonsstödet är tillräckligt.
- Utvärdera arbetet med omställningsplanen för perioden 2020-2022. En utvärdering ger möjlighet att systematiskt analysera och bedöma nämndens styrning och kontroll av arbetet samt nämndens stöd till verksamheterna.
- Var aktiv i ekonomistyrningen. Utveckla de ekonomiska analyserna och säkerställ att underlag till budget och åtgärdsplaner håller en tillräcklig kvalitet.
- I egenskap av ansvarig vårdgivare bör nämnden besluta om patientsäkerhetsberättelse.
- Säkerställ att beslut på delegation och vidaredelegation är spårbara från nämndens protokoll.

Rekommendationerna kommer att följas upp i nästa års granskning.

2. Bakgrund och genomförande

Styrelser och nämnder ansvarar enligt kommunallagen för att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelserna och nämnderna ansvarar också för att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett tillfredsställande sätt.

Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska styrelser, nämnder och fullmäktigeberedningar. Revisorerna ska pröva om styrelser och nämnder säkerställt att verksamheten är genomförd på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. I granskningen ingår också att pröva om räkenskaper är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I sin revisionsplan för år 2022 beslutade revisorerna att genomföra en grundläggande granskning av hälso- och sjukvårdsnämnden.

Fullmäktiges uppdrag till hälso- och sjukvårdsnämnden

Fullmäktige beslutade i sitt reglemente för hälso- och sjukvårdsnämnden att nämnden är ansvarig för:

- Sjukhusvård inklusive regionvård.
- Primärvård i egen regi i enlighet med regionstyrelsens beställningar.
- Tandvård i egen regi.
- Funktionshinder och habilitering.

Nämnden har vårdgivaransvar för den vård som regionen utövar i enlighet med bland annat hälso- och sjukvårdslagen och tandvårdslagen. Nämnden ska också följa och driva utvecklingen av forskning, innovation och utbildning inom området hälso- och sjukvård. Den ansvarar även för arbetet med nationella minoritetsgrupper.

Iakttagelser i 2021 års granskning

År 2021 präglades av coronapandemin. Verksamheterna fick skjuta upp och ställa in delar av den planerade verksamheten för att kunna hantera pandemin och vaccinera befolkningen. Resultaten för verksamheterna var svaga, men positivt var att nämnden hade ett överskott på 139 miljoner kronor. Överskottet berodde på bidrag från staten. Flera av nämndens verksamheter hade underskott. Revisorerna bedömde att det fanns en risk att nämnden hade kvar delar av det strukturella underskott som nämnden hade före pandemin.

Revisorerna bedömde att nämnden för år 2021 inte hade en tillräcklig styrning och kontroll. Fördjupade granskningar visade att nämnden varit passiv under året.

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till nämnden:

- Utveckla de ekonomiska analyserna. Det finns risk att det strukturella underskottet som nämnden hade före pandemin finns kvar.

- Säkerställ en tillräcklig styrning och kontroll över de riktade statsbidragen till nämndens verksamheter.
- Säkerställ en ändamålsenlig metod och redovisning av resultat i förhållande till nämndens verksamhetsmål.
- Utveckla kvaliteten i arbetet med intern kontroll. Nämnden behöver utveckla uppföljningen av sina kontroller och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med de brister som kontrollerna visar.

Nämndens yttrande över 2021 års granskning

I sitt yttrande i december 2022 redogjorde nämnden för följande åtgärder:

- Utvecklingen av moderna digitala verktyg skulle bidra till att förbättra uppföljning och analyser.
- Under år 2022 hade verksamheterna använt systemstödet Stratsy för att utveckla uppföljning av verksamhetsmålen. I planeringen inför år 2023 hade nämnden beslutat om delmål som skulle underlätta uppföljningen.
- I slutet av år 2021 hade en ny riktlinje och process för hantering och förvaltning av riktade statsbidrag tagits fram. Målet med riktlinjen var en enhetlig hantering i organisationen med ökad transparens och tydligare roller och ansvar.
- Regiondirektören hade initierat ett arbete med att utveckla en ny förvaltningsgemensam verksamhetsstyrningsmodell.
- Under år 2022 hade ett arbete pågått för att utveckla arbetet med intern kontroll.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag till revisorernas ansvarsprövning av hälso- och sjukvårdsnämnden. För detta har vi besvarat följande revisionsfrågor:

- Har hälso- och sjukvårdsnämnden tillräckliga resultat?
- Har hälso- och sjukvårdsnämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde?
- Har hälso- och sjukvårdsnämnden en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten för verksamhetsmålen?
- Har hälso- och sjukvårdsnämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?

Granskningen har inte omfattat om nämnden säkerställt att räkenskaperna är rättvisande. Denna del granskas i samband med regionens delårs- och årsbokslut och redovisas i separata rapporter.

Revisionskriterier

Vår bedömning av hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsutövande utgår från:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6, 37-41 §§ samt 7 kap. 5-8 §§

- Fullmäktiges reglemente för hälso- och sjukvårdsnämnden
- Fullmäktiges reglemente för intern kontroll
- Övriga uppdrag, mål eller direktiv från fullmäktige till nämnden
- Regionstyrelsens anvisningar

Granskningens genomförande

Granskningen är översiktlig och genomförd av sakkunniga på revisionskontoret. Malin Hedlund har varit projektledare och Ingrid Lindberg projektmedarbetare. Petter Bergner har varit kvalitetssäkrare.

Granskningen är genomförd med stöd av revisionskontorets program för grundläggande granskning. Granskningsprogrammet innefattar granskning av nämndens verksamhetsplan, protokoll, delårsrapporter, årsrapport, ekonomistyrning, följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll, följsamhet till regler och rutiner etc. Dessutom har vi följt upp tidigare års granskning och summerat iakttagelser från fördjupade granskningar inom nämndens ansvarsområde under året.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten är kvalitetssäkrad internt genom att den granskats av sakkunnig på revisionskontoret samt av revisionsdirektören. I den externa kvalitetssäkringen har berörda tjänstepersoner fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

3. Nämndens verksamhetsplanering

Fullmäktiges budgetram för nämnden

I regionplanen för år 2022 anvisade fullmäktige nämnden 5 279 miljoner kronor. Det var en ökning med 132 miljoner kronor i förhållande till år 2021. Ökningen handlade om förväntade pris- och löneökningar, budgettillskott samt omfördelning från andra nämnder på grund av ändrad organisering. Fullmäktige minskade också budgeten med 100 miljoner kronor med anledning av omställningen för en hållbar ekonomi och minskade generella bidrag.

I februari 2022 beslutade fullmäktige att utöka nämndens budget med ytterligare 53,4 miljoner kronor. Orsaken var att Sveriges kommuner och regioner (SKR) hade ändrat sina prognoser för skatter och bidrag. Fullmäktige fördelade den utökade budgeten till verksamheter som under flera år fått utökade kostnader utan ökad budgetram. De största tillskotten gick till förlossningsvården, ambulanssjukvården och läkemedel för särskilda sjukdomar.

Nämndens verksamhetsplan och budget

I sin verksamhetsplan för år 2022 beskrev nämnden sina förutsättningar och prioriteringar för året. Den enskilt största utmaningen var det ekonomiska läget med högre kostnader och mindre intäkter. I verksamhetsplanen fördelade nämnden budgetramen från fullmäktige. Nämnden fördelade budgeten på områdena primärvård, tandvård, sjukhusvård samt anslag och administration. Nämnden gjorde inga betydande omfördelningar mellan områdena jämfört med tidigare år.

I regionplanen för år 2022 riktade fullmäktige tio verksamhetsmål till hälso- och sjukvårdsnämnden. I november 2021 beslutade nämnden om 26 indikatorer för att styra och följa upp målen. Samtliga indikatorer hade målvärde för år 2022. I bilaga 1 redovisar vi nämndens mål och indikatorer för år 2022.

Fullmäktige riktade också fyra uppdrag till nämnden i regionplanen. Nämnden beskrev uppdragen i sin verksamhetsplan. I verksamhetsplanen lämnade nämnden också ett flertal uppdrag till sina utskott och förvaltningen.

Vår kommentar

Nämndens verksamhetsplan för år 2022 uppfyllde fullmäktiges krav. Målen och indikatorerna var mätbara.

4. Nämndens styrning och kontroll

Nämndens protokoll och sammanträden

Nämnden hade under år 2022 tio protokollförda sammanträden. Nämnden fick vid sina sammanträden information om verksamheten och ekonomin.

I samband med en fördjupad granskning år 2021 uppmärksammade revisorerna att hälso- och sjukvårdsnämnden utsett ledamöter i utskottet för primärvård och tandvård samt utskottet för funktionshinder och samverkan som inte var ledamöter eller ersättare i nämnden (nr 3/2021). En genomgång av utskottens ledamöter år 2022 visar att två ledamöter i utskotten fortfarande inte var ledamöter eller ersättare i nämnden.

Vår kommentar

Även under år 2022 fanns ledamöter i nämndens utskott som inte var ledamöter eller ersättare i nämnden. Enligt kommunallagen får utskott endast bestå av ledamöter eller ersättare i nämnden. För mandatperioden 2023-2026 är utskottet för primärvård och tandvård samt utskottet för funktionshinder och samverkan avskaffade och iakttagelsen är inte längre aktuell.

Nämndens grundläggande styrdokument

Av tabellen framgår i vilken utsträckning nämnden beslutade om grundläggande styrdokument.

Styrdokument	Beslut	Vår kommentar
Budgetunderlag för år 2022	Ja	2021-04-14, § 61 (HSN 290-2021)
Verksamhetsplan för år 2022	Ja	2021-09-30, § 125 (HSN 896-2021)
Budget för år 2022	Ja	2021-09-30, § 125 (HSN 896-2021)
Internkontrollplan för år 2022	Ja	2021-12-10, § 182 (HSN 1267-2012)
Beslut om läkemedelsmål för år 2023	Nej	Läkemedelskommittén har beslutat om målen.
Delegationsordning	Ja	2020-03-25, § 30 (HSN 300-2020). I december 2022 beslutade nämnden om en reviderad delegationsordning för år 2023 (HSN 989-2022).
Rutin för att anmäla delegationsbeslut till nämnden	Ja	Rutin för anmälan av beslut finns beskriven i nämndens delegationsordning (HSN 300-2020).

Styrdokument	Beslut	Vår kommentar
Dokumenthanteringsplan	Ja	2019-02-20, § 20 (HSN 135-2019).
Riktlinje för ärendeberedning inom nämndens ansvarsområde	Ja	2022-01-13, § 7 (HSN 1259-2021). I september 2021 beslutade nämnden om en rutin för initiativärenden (HSN 1080-2021).
Delårsrapport per april 2022	Ja	2022-05-24, § 93 (HSN 440-2022).
Delårsrapport per augusti 2022	Ja	2022-09-22, § 132 (HSN 780-2022).
Årsrapport för år 2022	Ja	2023-02-15, § 37 (HSN 1193-2022).
Patientsäkerhetsberättelse för år 2022	Nej	Hälso- och sjukvårdsdirektören beslutade om patientsäkerhetsberättelsen i februari 2023 (HSN 217-2023). När granskningen avslutades var beslutet inte återanmält till nämnden. En fördjupad granskning under året visade att nämnden inte tagit del av patientsäkerhetsberättelsen för år 2021 (nr 7/2022).

Vår kommentar

Nämnden beslutade i hög grad om grundläggande styrdokument för år 2022. Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren senast den 1 mars varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse (3 kap. 10 §). Mot bakgrund att nämnden är ansvarig vårdgivare anser vi det rimligt att nämnden beslutar om patientsäkerhetsberättelsen.

Nämndens ekonomistyrning

Nämndens budgetberedning var svag

Två fördjupade granskningar under året visar att nämndens budgetberedning för år 2022 var svag (nr 6/2022 och 10/2022). Nämnden och tjänstepersonsledningen hade inte tillräcklig dialog med verksamheterna om vilka prioriteringar som var nödvändiga för att verksamheterna skulle klara sina uppdrag. I praktiken handlade budgetberedningen om uppräknings av tidigare års budgetar. Det saknades också analyser och beräkningar av vilka behov verksamheterna hade av personal för att de skulle klara sina uppdrag.

Nämndens underskott ökade kraftigt under slutet av år 2022

Hälso- och sjukvårdsnämnden hade ett underskott för år 2022 med 199 miljoner kronor. Det motsvarade ett underskott mot budget på -3,7 procent. År 2021 hade nämnden ett överskott på 139 miljoner kronor och en avvikelse mot budget på +2,6 procent. Den största budgetavvikelsen fanns inom sjukhusvården, som redovisade ett underskott med 353 miljoner kronor. Även tandvården redovisade underskott med 43 miljoner kronor och primärvården med 55 miljoner kronor. Underskotten uppvägdes till viss del av statsbidrag som inte fördelats ut till vården utan hanterades förvaltningsövergripande. Det förvaltningsövergripande område där dessa statsbidrag ingår hade ett överskott på 252 miljoner kronor.

Både i delårsrapporten per april och per augusti 2022 bedömde nämnden att verksamheterna skulle ha ett underskott vid årets slut på 70 miljoner kronor. Vid delårsrapporten per augusti 2022 var nämndens underskott 50 miljoner kronor. Mellan september och december ökade underskottet med 149 miljoner kronor. I

årsrapporten förklarade nämnden att underskottet bland annat berodde på pandemin. Både kostnader och intäkter hade påverkats av pandemin, exempelvis hade intäkter för regionvård och patientintäkter minskat medan kostnader för medicinskt material ökat.

I tabellen redovisas nämndens ackumulerade resultat för år 2022.

Månad 2021	Miljoner kronor	Budgetavvikelse %	Nettokostnadsutveckling %
Mars	37	2,6	-7,4
April	-4	-0,2	-4,9
Maj	-53	-2,2	-1,1
Augusti	-50	-1,4	-1,1
September	-74	-1,8	-0,2
Oktober	-121	-2,7	1,2
November	-159	-3,2	1,4
December	-199	-3,7	6,7

Källa: Månadsrapporter till hälso- och sjukvårdsnämnden under år 2022

Nämndens största underskott fanns inom personalkostnaderna

Nämndens kostnader hade ett underskott med 526 miljoner kronor för år 2022. Den största avvikelsen var inom personalkostnaderna som utgjorde 276 miljoner kronor av underskottet. Nämnden uppgav att vakanser och hög korttidsfrånvaro var en orsak till att kostnader för övertid, sommarersättningar och hyrpersonal hade ökat. Nämnden uppgav att en del av de extra personalkostnaderna var kopplade till arbetet med tillgänglighet och uppdämda vårdbehov. Detta hade kompensats med statsbidrag. Kompensationen hade redovisats som en intäkt. Det framgick inte av redovisningen hur stor del av underskottet som dessa extra personalkostnader utgjorde.

Nämnden uppger i årsrapporten att svårigheter att rekrytera personal gjort att nämndens beroende av hyrpersonal hade ökat med drygt 11 procent jämfört med föregående år. Samtidigt framgår av årsrapporten att antalet anställda i princip var oförändrat jämfört med år 2021. Nämnden konstaterar också i årsrapporten att det var brist på personal inom många av nämndens verksamheter och att detta orsakat stängda vårdplatser. Högre sjukfrånvaro, ökad frånvaro för vård av barn och en högre personalomsättning än tidigare år påverkade både bemanning och arbetsmiljö. Nämnden menade att pandemin hade försvårat arbetet med att nå bemanningsmål och åtgärder för en budget i balans.

Nämnden hade extra intäkter för statsbidrag

För år 2022 redovisade nämnden ett överskott för intäkterna med totalt 327 miljoner kronor. De extra intäkterna handlade framför allt om bidrag från staten för ökad tillgänglighet, uppdämda vårdbehov och uppskjuten vård. Statsbidragens omfattning framgick inte av årsrapporten, däremot kommenterade nämnden att statsbidragen vägde upp underskott inom vård-, patient- och tandvårdsintäkter.

Uppföljningen av omställningsplanen var översiktlig

I verksamhetsplanen för år 2022 uppgav nämnden att inriktningen för arbetet att uppnå en ekonomi i balans skulle följa den handlingsplan för en hållbar ekonomi som regiondirektören hade tagit fram för åren 2020–2022. Nämnden skulle spara 152 miljoner kronor år 2022. Åtgärderna var till största delen kopplade till minskad

närvarotid och minskade personalkostnader. I årsrapporten redovisade nämnden att omställningsplanen hade en sammanlagd effekt år 2022 på 86 miljoner kronor, vilket motsvarade 57 procent av de planerade åtgärderna. Nämnden uppgav att den största besparingen var genomförd inom posten centralt hanterad budgetreducering med en effekt på 45 miljoner kronor. Nämnden beskrev inte vilka åtgärder posten omfattade eller hur den var beräknad.

Fördjupade granskningar under året har visat att kopplingen mellan nämndens åtgärdsplan och de åtgärder som verksamheterna presenterade i sina handlingsplaner var svag. Även nämndens uppföljning av åtgärderna och andra besparingar var svår att förstå (nr 6/2022 och 10/2022).

Nämnden beslutade inte om några ytterligare åtgärder

En genomgång av nämndens protokoll år 2022 visar att nämnden löpande fick information om ekonomin genom månadsrapporter, delårsrapporter och årsrapport. Nämnden beslutade inte om några förslag om ytterligare åtgärder i samband med att nämnden fick information om att flera av nämndens verksamheter hade underskott.

I nämndens delårsrapport per april 2022 uppgav nämnden att pandemin hade medfört att arbetet med att minska närvarotiden inte varit möjligt att genomföra enligt plan. Nämnden uppgav att möjligheten att ta fram nya åtgärder hade varit begränsade. Nämnden bedömde att det under rådande omständigheter inte var möjligt att bedriva verksamheten inom de givna budgetramarna. Nämnden bedömde dock att vidtagna åtgärder skulle få effekt på längre sikt.

I delårsrapporten per augusti 2022 uppgav nämnden att verksamheterna haft stora svårigheter att uppnå sina åtgärdsplaner. Nämnden beslutade i samband med delårsrapporten att uppmärksamma regionfullmäktige på att nämnden inte skulle klara uppdraget inom budget. Nämnden gjorde ingen analys eller beredde några förslag på åtgärder som fullmäktige kunde ta ställning till. Regionstyrelsen föreslog i oktober 2022 att fullmäktige skulle ge nämnden i uppdrag att återuppta arbetet med att minska kostnader för hyrpersonal samt att göra en översyn av samverkansstrukturer och prioritering av uppdrag i syfte att minska sina kostnader. Styrelsen gjorde ingen bedömning av vilken effekt dessa åtgärder skulle ge. Fullmäktige beslutade i november 2022 i enlighet med styrelsens förslag.

Vår kommentar

Nämnden var passiv i ekonomistyrningen. Nämnden beslutade under år 2022 inte om några åtgärder med anledning av verksamheternas underskott. Nämnden skrev till fullmäktige, men beredde inte några förslag på åtgärder som fullmäktige kunde ta ställning till.

Nämnden har tidigare konstaterat att den har ett strukturellt underskott. Det är viktigt att nämnden säkerställer att det finns genomarbetade planer och en strategisk styrning som kan hantera tidigare års underskott och det nya ekonomiska läget med hög inflation, ökade kostnader och lågkonjunktur.

Omställningsplan för hållbar ekonomi

Hälsa- och sjukvårdsnämnden ställde sig i maj 2019 bakom den omställningsplan för hållbar ekonomi som regiondirektören hade tagit fram för perioden 2020-2022. Planen bestod av en lista med åtgärder som skulle ge kostnadsminskningar på 565

miljoner kronor. Den största delen av kostnadsminskningarna, 528 miljoner kronor fanns inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde. Under perioden 2020-2022 har nämnden i sina verksamhetsplaner uppgett att inriktningen för omställningsarbetet skulle följa planen. I årsrapporterna har nämnden följt upp effekterna av arbetet. Nämnden har påpekat att pandemin medfört att det varit svårt att genomföra åtgärderna i planen.

Vi har i tidigare granskningar uppmärksammat brister i nämndens beredning, styrning och uppföljning av planen (gr 3/2020, nr 3/2020, gr 3/2021 och nr 6/2022). I beredningen var dialogen med verksamheterna om vilka besparingar som var möjliga att genomföra obefintlig. Det saknades också direktiv till verksamheterna om hur åtgärderna i omställningsplanen skulle genomföras. I praktiken handlade omställningsplanen om minskade budgetramar för verksamheterna. Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och tjänstepersonsledningen hade inte heller säkerställt att verksamheterna fick tillräckligt stöd i arbetet med åtgärderna. I stället blev det upp till cheferna inom verksamheterna att själva avgöra vilka åtgärder som var möjliga att genomföra. Verksamheternas arbete med att hålla sina budgetar hade låg koppling till omställningsplanen.

Nämnden har inte gjort någon samlad uppföljning eller utvärdering av vilka effekter som åtgärderna i omställningsplanen har haft för planperioden. I tabellen nedan har vi sammanställt de resultat som nämnden redovisat i sina årsrapporter under perioden 2020 – 2022. Resultaten är redovisade i miljoner kronor.

Åtgärd	Beräknad kostnadsminskning	Utfall	Effekt
Omstrukturering av vården inkl. ett sjukhus på tre orter	183	60	33%
PKS i slutenvård	108	33	31%
Utveckla och anpassa bemanning inkl. minska beroendet av hyrpersonal	192	57	30%
Effektiviseringar inkl. samordna lokaler och medarbetare	45	45	100%
Budgetreducering – centralt hanterat	<i>Inte med i plan</i>	90	-
Totalt	528	285	54%

Källa: Bearbetade uppgifter från nämndens årsrapporter 2020, 2021 och 2022.

Tabellen visar att nämnden redovisat en total besparing under perioden är 285 miljoner kronor. Det motsvarar en effekt på 54 procent. Den största besparingen är genomförd inom posten "budgetreducering" med en total effekt på 90 miljoner kronor. Posten fanns inte med i omställningsplanen och nämnden har inte i sina årsrapporter beskrivit vilka åtgärder som posten omfattade.

Vår kommentar

Nämnden har inte utvärderat effekterna av den omställningsplan som beslutades för perioden 2020-2022. Utan utvärdering är det svårt att veta vilka åtgärder som har haft effekter och vad som beror på andra faktorer. Prognoser för år 2023 visar på ett stort underskott för nämndens verksamheter. För att få kontroll på ekonomin och att planerade åtgärder ger tillräckliga effekter, behöver hälso- och

sjukvårdsnämnden markant utveckla styrningen, stödet till verksamheterna och kontrollen.

Nämndens hantering av statsbidrag

En stor del av de riktade statsbidragen fördelas till regionen genom överenskommelser med SKR. De största riktade statsbidragen till regionen är: god och nära vård, förlossningsvård och kvinnors hälsa, nationell överenskommelse psykisk hälsa och suicidprevention, jämlik och effektiv cancervård samt LSS och ökad tillgänglighet.

Av redovisningen i bokföringssystemet framgår att hälso- och sjukvårdsnämnden totalt tilldelades cirka 361 miljoner kronor i riktade statsbidrag år 2022. En del av de riktade statsbidragen fördelade regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden i samband med budgetprocessen. Andra delar av bidragen fördelades löpande under året. Omkring 120 miljoner kronor av bidragen handlade om pandemin, exempelvis bidrag för smittspårning, vaccination och PCR-test.

Nämnden beslutade i hög grad om hur statsbidragen skulle fördelas

Av de 361 miljoner kronor som nämnden totalt tilldelades under år 2022 i riktade statsbidrag, fördelades 152 miljoner kronor löpande under året. Vi har gått igenom regionstyrelsens och hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll för år 2022 för att undersöka hur styrelsen och nämnden under året beslutade om att fördela statsbidragen. Protokollen visar:

- Regionstyrelsen beslutade två gånger under år 2022 om fördelning av statsbidrag till hälso- och sjukvårdsnämnden. Utifrån styrelsens beslut, beslutade nämnden hur statsbidragen skulle fördelas till sina verksamheter. Vid ett tillfälle har nämnden inte tagit ett separat beslut om fördelningen av statsbidrag. Statsbidraget avsåg kvarstående bidrag för covid-19. Enligt styrelsens beslut skulle statsbidraget fördelas i enlighet med tidigare beslutad rutin som innebar att verksamheterna i efterhand ersätts för sina redovisade merkostnader för covid-19.
- Vid två tillfällen under år 2022 gick riktade statsbidrag direkt till nämnden. Nämnden beslutade hur dessa statsbidrag skulle fördelas till sina verksamheter.

Vår kommentar

Nämnden har i hög grad beslutat om fördelning av de riktade statsbidragen till sina verksamheter.

Nämndens följsamhet till reglemente för intern kontroll

Varje styrelse och nämnd ansvarar enligt kommunallagen för att den interna kontrollen inom sitt ansvarsområde är tillräckligt. I reglementet för intern kontroll har fullmäktige tydliggjort hur styrelserna och nämnderna ska arbeta med intern kontroll. Med utgångspunkt av reglementet har regionstyrelsen beslutat om regionövergripande tillämpningsanvisningar.

I riskanalysen för år 2022 identifierade hälso- och sjukvårdsnämnden ett antal risker. Med hjälp av riskanalysen beslutade nämnden om en internkontrollplan med åtta kontroller. Nämnden beslutade också att några av riskerna skulle hanteras på

annat sätt med hjälp av olika åtgärder. Vår granskning är inriktad mot kontrollerna i internkontrollplanen. Vår granskning visar:

- I internkontrollplanen redogjorde nämnden övergripande för hur kontroller skulle genomföras. Hälften av kontrollerna skulle genomföras med hjälp av stickprov. Det framgick inte vilken funktion som ansvarade för att genomföra kontrollerna. I något fall var det svårt att förstå hur kontrollerna skulle genomföras.
- Nämnden följde upp kontrollerna i samband med delårsrapporten per april i maj 2022 och årsrapporten i februari 2023. Nämnden följde upp fem av åtta kontroller. I uppföljningsrapporterna redovisade nämnden hur kontrollerna var genomförda, resultatet av kontrollerna samt bedömning av resultatet.

I sin uppföljning i februari 2023 konstaterade nämnden att allvarliga brister hade identifierats inom två områden. Dels levde inte nämnden upp till kravet att beslutsunderlag skulle vara jämställdhetsintegrerade. Dels hade åtgärder inte vidtagits i tillräcklig utsträckning vid tillbud eller arbetsskador. Enligt protokollet från nämndens sammanträde skulle åtgärder vidtas under år 2023 för att rätta till de identifierade bristerna. Det framgick inte av protokollet vilka åtgärderna var eller när de skulle vara genomförda.

Nämnden bedömde att den interna kontrollen var acceptabel. Nämnden ansåg att arbetet med intern kontroll hade förbättrats, men att det fanns några brister. Nämnden bedömde att arbetet med att utveckla arbetsprocesserna för intern kontroll behövde fortsätta utvecklas.

I tabellen nedan har vi sammanställt i vilken grad vi bedömer att nämnden för år 2022 uppfyllde kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll och regionstyrelsens tillämpningsanvisningar.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
Risکانالys och internkontrollplan		
1. Har nämnden säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	
2. Har nämnden beslutat om en internkontrollplan?	Ja	2021-12-02, § 212
3. Har nämnden säkerställt att internkontrollplanen motsvarar kraven i regionstyrelsens tillämpningsanvisning för intern kontroll?	Delvis	Internkontrollplanen uppfyllde de formella kraven. För någon kontroll är det otydligt hur kontrollerna skulle genomföras.
Uppföljning		
4. Har nämnden följt upp arbetet med intern kontroll?	Ja	Uppföljningen av kontrollerna redovisades framför allt i samband med årsrapporten. Tre kontroller var inte genomförda.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
5. Har nämnden säkerställt att kontrollerna i internkontrollplanen är genomförda med tillräcklig kvalitet?	Ja	Av nämndens redovisning framgick vilka kontroller som var genomförda, hur de var genomförda och resultatet av kontrollerna.
6. Har nämnden bedömt resultatet av uppföljningen av intern kontroll?	Ja	Nämnden bedömde att den interna kontrollen var acceptabel.
7. Har nämnden beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	Delvis	Enligt nämndens protokoll 2023-02-15, § 35 skulle åtgärder genomföras under år 2023. Av protokollet framgår inte vilka åtgärder som skulle genomföras.

Vår kommentar

Nämnden uppfyllde för år 2022 i huvudsak kraven i regionfullmäktiges reglemente för intern kontroll. Vi instämmer med nämnden att arbetet med intern kontroll har förbättrats sedan år 2021, men att arbetet behöver fortsätta utvecklas.

Nämndens kontroll över beslut

Vi har genomfört ett stickprov för att kontrollera om nämnden under år 2022 hade kontroll över beslutsfattande inom sitt ansvarsområde. I stickprovet ingick fem protokoll: 16 februari, 29 mars, 24 maj, 22 september och 1 december. För varje protokoll kontrollerade vi om delegations- och vidaredelegationsbeslut var anmälda på rätt sätt.

Stickprovet visade att det i nämndens protokoll fanns noteringar att hälso- och sjukvårdsdirektören och vidaredelegater hade anmält beslut. I protokollen fanns det hänvisningar till förteckningar över besluten, det fanns dock inga hänvisningar till under vilket diarienummer som förteckningarna var registrerade. Förteckningarna var heller inte bifogade till protokollet. Utifrån protokollen är förteckningarna av besluten inte spårbara. Av protokollen är det därmed inte möjligt att spåra vad besluten handlade om eller med vilken befogenhet hälso- och sjukvårdsdirektören och vidaredelegaterna hade fattat besluten.

Med hjälp av en sökning i diariet har vi hittat förteckningarna av besluten som hälso- och sjukvårdsdirektören och vidaredelegater har anmält till nämnden. Av förteckningarna framgår vilka beslut som är fattade samt med vilken befogenhet de hade fattats. Det finns också diarienummer för varje beslut. I förteckningen över beslut fattade på vidaredelegation framgår dock inte vilken vidaredelegat som fattat besluten.

Vår kommentar

Stickprovet visar på brister i spårbarhet till dokumentation vid anmälan av beslut. När beslut inte dokumenteras och anmäls till nämnden på rätt sätt, finns det en risk att besluten inte blir anslagna. Enligt kommunallagen ska beslut anslås, om besluten inte är anslagna innebär det att klagotiden för besluten vare sig påbörjats eller avslutats och att besluten inte vunnit laga kraft.

Nämndens uppföljning av sina verksamhetsmål

Nämnden beslutade om två delårsrapporter och en årsrapport för år 2022. Vår granskning är inriktad mot delårsrapporten som nämnden beslutade om per augusti 2022 samt årsrapporten.

I både delårs- och årsrapporten beskrev nämnden att verksamheterna fortsatt var påverkade av pandemin. Ökad korttidsfrånvaro och brist på omvårdnadspersonal hade påverkat antalet vårdplatser och vårdflöden negativt. Nämnden konstaterade att den rådande situationen och belastningen på verksamheterna hade en negativ påverkan på resultatet för verksamhetsmålen. Trots det ansträngda läget menade nämnden att verksamheterna hade kunnat bedriva framgångsrikt utvecklingsarbete.

Nämndens resultat för verksamhetsmålen var svaga

Nämnden beslutade om tio verksamhetsmål för år 2022. I delårsrapporten per augusti följde nämnden upp fem mål. Nämnden bedömde att ett mål skulle vara uppfyllt vid årets slut. Två mål skulle vara delvis uppfyllt och två mål skulle inte vara uppfyllda vid årets slut. I årsrapporten följde nämnden upp nio mål. Ett mål kunde nämnden inte bedöma på grund av att indikatorn inte hade följts upp. Nämnden bedömde att fyra mål var helt uppfyllda, ett mål var delvis uppfyllt och fyra mål var inte uppfyllda.

I tabellen redovisas nämndens bedömning av målen i årsrapporten:

Nämndens mål i verksamhetsplanen		Nämndens bedömning
Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa	●	Målet uppfylls inte
Västerbotten är det barnvänligaste länet	●	Målet uppfylls
Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv		Ingen bedömning
Västerbotten är en ledande miljöregion	●	Målet uppfylls inte
Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet	●	Målet uppfylls delvis
Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet	●	Målet uppfylls inte
Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	●	Målet uppfylls
Vi har en långsiktigt hållbar ekonomi	●	Målet uppfylls inte
Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	●	Målet uppfylls
Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	●	Målet uppfylls

Källa: Nämndens årsrapport 2022

Nämndens redovisning var tydligare än tidigare år

I verksamhetsplanen hade nämnden beslutat om 26 indikatorer. I uppföljningen delades dock en av indikatorerna upp till tre indikatorer. Nämnden följde upp tio indikatorer i delårsrapporten. Nämnden redovisade i delårsrapporten inte tydliga

prognoser för målen och indikatorerna. I årsrapporten följde nämnden upp 23 indikatorer. Nämnden ansåg att indikatorer var uppnådda om 100 procent av målvärdet var uppfyllt, delvis uppnådda om 80-99 procent av målvärdet var uppfyllt. Enligt nämnden var en indikator inte uppfyllt om resultatet var lägre än 80 procent av målvärdet. I årsrapporten bedömde nämnden att elva indikatorer hade uppfyllt sitt målvärde.

Enligt årsrapporten utgick nämndens bedömning av målen från en helhetsbedömning. Det framgår inte av nämndens årsrapport hur denna helhetsbedömning var genomförd och vad som ingick i bedömningen.

Det fanns brister i nämndens underlag

EY har på uppdrag av revisorerna genomfört ett stickprov av nämndens indikatorer för att undersöka om nämndens underlag varit tillräckliga för att bedöma verksamhetsmålen. I stickprovet ingick elva av nämndens indikatorer. Stickprovet visade att det fanns brister i underlagen för fyra indikatorer. Ytterligare två indikatorer utgick från verksamheternas egna uppskattningar. Stickprovet visade också att informationen i nämndens verksamhetsplan och årsrapport inte var tillräcklig för att förstå vad flera av indikatorerna avsåg mäta samt vilka underlag som använts.

Vår kommentar

Nämndens resultat för verksamhetsmålen var svaga. Positivt är att nämndens redovisning av resultaten för indikatorerna är tydligare än tidigare år. Stickprovet visar dock att det finns brister i underlagen för flera av indikatorerna. Granskningen visar också att det inte är tydligt hur nämnden bedömt resultaten för målen.

Nämndens uppföljning av sina uppdrag

Fullmäktige gav fyra uppdrag till hälso- och sjukvårdsnämnden i regionplanen för år 2022. Samtliga uppdrag skulle nämnden genomföra tillsammans med regionstyrelsen. Nämnden följde upp uppdragen i delårsrapporten per augusti 2022 och årsrapporten. I delårsrapporten rapporterade nämnden att tre av fyra uppdrag pågick enligt plan. I årsrapporten slutredovisade nämnden uppdragen. Ett av uppdragen följde nämnden inte upp.

I tabellen redovisas fullmäktiges uppdrag och en sammanfattning av nämndens rapportering i årsrapporten.

Fullmäktiges uppdrag till nämnden	Nämndens rapportering
Utred hur sjukstugorna kan användas på ett bredare sätt som en del i omställningen till god och nära vård.	Nämnden uppgav att flera aktiviteter och initiativ pågick. En slutsats var att det fanns ett stort behov av att förändra uppdragen och förutsättningarna för lokal samverkan. Nämnden bedömde att uppdraget var avslutat. Arbetet med sjukstugornas uppdrag skulle fortsätta i anslutning till arbetet med omställningen mot Nära vård.
I samarbete med inlandskommunerna arbeta fram förslag på bildande av Centrum mot våld i Södra Lappland.	Av årsrapporten framgick att resultatet av uppdraget var sammanställt i en längre rapport. Rapporten var bilagd årsrapporten. Av rapporten framgick ett förslag till bildande av Centrum mot våld i Södra Lappland.

Fullmäktiges uppdrag till nämnden	Nämndens rapportering
Se till att projekt samhällsrum blir en del av ordinarie verksamhet samt att ta fram en plan för fortsatt utveckling av och etablering av fler rum.	Nämnden rapporterade att arbetet var påbörjat och skulle fortsätta under år 2023. Fokus under år 2023 skulle vara de funktioner som var viktiga för invånarna, inte själva rummen. Nämnden bedömde att uppdraget var avslutat.
Utreda och identifiera kompetenshöjande och fortbildningsinsatser för undersköterskor utifrån rätt använd kompetens.	Ingen rapportering.

Utskotten och förvaltningen återrapporerade sina uppdrag till nämnden

I verksamhetsplanen för år 2022 beslutade nämnden om åtta riktade uppdrag till sina utskott och nio uppdrag till förvaltningen. Samtliga uppdrag till utskotten är återrapporerade samt sju av nio uppdrag till förvaltningen. Återrapporeringen bestod av en beskrivning av vad som hade genomförts inom ramen för uppdragen.

Vår kommentar

Nämnden följde upp tre av fyra uppdrag som fullmäktige riktade till nämnden. Av redovisningen är det dock svårt att värdera om uppdragen var utförda i enlighet med fullmäktiges beslut.

5. Iakttagelser från fördjupade granskningar

I tabellen har vi sammanfattat iakttagelser i fördjupade granskningar under år 2022. Granskningarna finns i sin helhet på regionens webbsida regionvasterboten.se/revision.

Fördjupad granskning	Väsentliga iakttagelser
Granskning av budgetprocessen (nr 6/2022)	Nämnden tog inte tillräcklig hänsyn till tidigare års stora underskott och den faktiska kostnadsutvecklingen i budgetberedningen. Nämnden hade inte gjort tillräckligt för att kontrollera att förslag till budgetar var tillräckliga för att verksamheterna skulle klara sina uppdrag. Nämnden var passiv och det saknades strategisk styrning.
Granskning av personalkostnader (nr 10/2022)	Nämnden har i flera år haft stora underskott för sin personal. Nämnden och tjänstepersonsledningen hade inte haft tillräcklig dialog med verksamheterna om vilka prioriteringar som var nödvändiga för att verksamheterna skulle klara sina budgetar. Det har saknats analyser och beräkningar av vilka behov verksamheterna har av personal för att de ska klara sina uppdrag.
Granskning av FVIS och införandet av Cosmic (nr 8 och 9/2022)	Nämndens roll i arbetet med FVIS-programmet och införandet av Cosmic var oklar. Det fanns brister i ekonomistyrningen och nämnden hade svag kontroll över kostnaderna. Den strategiska styrningen av arbetet utgick från styrelsens förvaltning. Nämnden behövde bli mer aktiv i sin styrning för att säkerställa att verksamheterna har tillräckliga förutsättningar att införa Cosmic på ett ändamålsenligt sätt.
Granskning av strategisk kompetensförsörjning (nr 7/2022)	Roll- och ansvarsfördelningen för den strategiska personal- och kompetensförsörjningen var otydlig. HR-staben fyllde i praktiken både en styrande och stödjande funktion gentemot hälso- och

Fördjupad granskning	Väsentliga iakttagelser
	sjukvårdens verksamheter. Det fanns också oklarheter i ansvars- och rollfördelningen inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen.
Granskning av uppskjuten vård (nr 5/2022)	Nämnden fick under året löpande information om situationen i verksamheterna och tillgängligheten utifrån vårdgarantin. Nämnden hade dock inte i tillräcklig grad beslutat om direktiv eller åtgärder. Det saknades också fördjupade analyser av kapacitetsproblem och det faktiska behovet av vård.
Granskning av handlingsplan för bemanning av barnmorskor inom förlossningsvården (nr 3/2022)	Nämnden hade inte säkerställt tillräckliga förutsättningar för verksamheten att hantera problemen inom förlossningsvården. Handlingsplanen för att säkra bemanningen var kraftigt förse- nad och det beslutade dokumentet var inte en färdig handlings- plan.
Granskning av efterlevnad av dataskyddsförordningen (GDPR) (nr 2/2022)	Nämnden hade inte tillräckliga system för att säkerställa efterlevnad av GDPR. Den interna kontrollen inom området var inte tillräcklig. Det saknades en väl fungerande dataskyddsorganisat- ion. Nödvändiga styrande dokument hade inte heller i tillräcklig grad upprättats.
Granskning av IT- och informationssäkerhet (nr 1/2022)	Brister som påtalats i tidigare granskningar kvarstod. Vissa sty- rande dokument inom IT- och informationssäkerhet saknades. Regler och rutiner som fanns behövde uppdateras. Uppfölj- ningen och kontrollen av regler och rutiner var svagt utvecklad. Nämnden hade inte heller gjort tillräckligt för att göra regler och rutiner kända.

Vår kommentar

Fördjupade granskningar visar att hälso- och sjukvårdsnämnden år 2022 inte hade system och metoder som säkerställde en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll. Otydligheter i ansvar och befogenheter och svagt tjänstemannastöd bidrog till svårigheter för nämnden att styra sina verksamheter. Det var oklart på vilket sätt stabsresurser och service i regionstyrelsens förvaltning skulle ge stöd och samarbeta med verksamheterna i hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning. Nämnden var passiv och lämnade över den strategiska styrningen till tjänstepersonsnivå. På samma sätt som tidigare år bedömer vi att det behövs förändringar för att nämnden ska få bättre kontroll över sitt ansvarsområde.

6. Uppföljning av rekommendationer år 2021

I tabellen har vi sammanställt i vilken grad nämnden vidtog tillräckliga åtgärder med anledning av rekommendationer i 2021 års granskning.

Rekommendationer 2021 års granskning	Tillräckliga åtgärder	Vår kommentar
Utveckla de ekonomiska analyserna. Det finns risk att det strukturella underskottet som nämnden hade före pandemin finns kvar.	Nej	Nämnden har inte utvecklat sina analyser och det fanns stora brister i budgetprocessen.
Säkerställ en tillräcklig styrning och kontroll över de riktade statsbidragen till nämndens verksamheter.	Ja	Nämndens styrning och kontroll av riktade statsbidrag har utvecklats sedan tidigare år.

Rekommendationer 2021 års granskning	Tillräckliga åtgärder	Vår kommentar
Säkerställ en ändamålsenlig metod och redovisning av resultat i förhållande till nämndens verksamhetsmål.	Nej	Det är otydligt i redovisningen hur nämnden har bedömt resultatet för verksamhetsmålen. Däremot har nämnden utvecklat sin redovisning av resultatet för indikatorerna. Ett stickprov visade dock att det fanns brister i underlagen för flera av indikatorerna.
Utveckla kvaliteten i arbetet med intern kontroll. Nämnden behöver utveckla uppföljningen av sina kontroller och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med de brister som kontrollerna visar.	Delvis	Nämndens uppföljning av kontrollerna var tydligare än tidigare år. Nämnden behöver fortsätta utveckla kvaliteten i arbetet och vid behov besluta om åtgärder.

Vår kommentar

Det är positivt att nämnden vidtagit vissa åtgärder med anledning av rekommendationerna i 2021 års granskning. Nämnden har exempelvis utvecklat sin styrning och kontroll över fördelningen av statsbidrag. Vissa iakttagelser kvarstår. Nämnden behöver framför allt utveckla de ekonomiska analyserna.

7. Svar på revisionsfrågor

Vår samlade bedömning är att hälso- och sjukvårdsnämnden för år 2022 inte hade tillräckliga resultat. Nämnden hade inte heller tillräcklig styrning och kontroll.

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har nämnden tillräckliga resultat?	Nej. Nämnden hade ett underskott med 199 miljoner kronor och svaga resultat för verksamhetsmålen.
Har nämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde?	Nej. Granskningar visar att nämnden inte hade en tillräcklig styrning och kontroll.
Har nämnden haft en tillräckligt utvecklad redovisning av resultatet för verksamhetsmålen?	Nej. Det finns brister och otydligheter i nämndens redovisning. Det är inte tillräckligt tydligt hur nämnden har kommit fram till sina bedömningar av verksamhetsmålen.
Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?	Nej. Nämnden har visserligen vidtagit några åtgärder utifrån rekommendationerna i 2021 års granskning. Vissa brister som uppmärksammades år 2021 kvarstår dock.

Rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att arbeta med följande områden:

- Utveckla den strategiska styrningen. Nämnden behöver tillsammans med regionstyrelsen se över ansvarsförhållandet mellan styrelsen och nämnden. Nämnden behöver också säkerställa att tjänstepersonsstödet är tillräckligt.
- Utvärdera arbetet med omställningsplanen för perioden 2020-2022. En utvärdering ger möjlighet att systematiskt analysera och bedöma nämndens styrning och kontroll av arbetet samt nämndens stöd till verksamheterna.
- Var aktiv i ekonomistyrningen. Utveckla de ekonomiska analyserna och säkerställ att underlag till budget och åtgärdsplaner håller en tillräcklig kvalitet.
- I egenskap av ansvarig vårdgivare bör nämnden besluta om patientsäkerhetsberättelse.
- Säkerställ att beslut på delegation och vidaredelegation är spårbara från nämndens protokoll.

Umeå den 5 april 2023

Malin Hedlund
Sakkunnig

Revisionskontoret
Region Västerbotten

Ingrid Lindberg
Certifierad kommunal revisor

Revisionskontoret
Region Västerbotten

Bilaga 1 Nämndens mål och indikatorer

Hållbart samhälle

- 1. Västerbotten har världens bästa och mest jämlika hälsa**
  - 1.1. Andel genomförda hälsoundersökningar.
  - 1.2. Andel basenheter som frågar om våld i nära relation samt dokumenterar detta
  - 1.3. Andel som uppger att de har god eller mycket god självskattad hälsa
- 2. Västerbotten är det barnvänligaste länet**
  - 2.1. Antal basenheter med barnrättsombud
  - 2.2. Andel hembesök till nyfödda
- 3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv**
  - 3.1. Andel av befolkningen som uppger att de har högt eller mycket högt förtroende för hälso- och sjukvården i helhet
- 4. Västerbotten är en ledande miljöregion**
  - 4.1. Andel källsorterat avfall
  - 4.2. Klimatutsläpp från medicinska gaser ska minska med 65 procent jämfört med 2009 års nivå
  - 4.3. Klimatutsläpp från regionens tjänsteresor ska minska med 65 procent jämfört med 2009 års nivå

God och jämlik hälso- och sjukvård

- 5. Vi har en nära, tillgänglig och personcentrerad vård i hela länet**
  - 5.1. Andel som får besök inom vårdgarantin
  - 5.2. Andel införda webbtjänster som syftar till ökad tillgänglighet för medborgarna
  - 5.3. Andel patienter som tilldelats en fast läkarkontakt i primärvården
  - 5.4. Antal inloggningar och telefonsamtal per invånare till 1177
- 6. Vi levererar jämlik och jämställd hälso- och sjukvård av hög kvalitet**
  - 6.1. Andel basenheter som uppfyller tre utvalda kvalitetsindikatorer
  - 6.2. Andel basenheter inom primärvården som infört primärvårdskvalitet
- 7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss**
  - 7.1. eNPS-Index
  - 7.2. Andel basenheter som ställer frågan om våld i nära relationer i samband med medarbetarsamtal
  - 7.3. Andel basenheter i primärvården med utbildade handledare
  - 7.4. Nöjda studenter (studentenkät till sjuksköterskor)
- 8. Vi har en långsiktigt hållbar ekonomi**
  - 8.1. Andel basenheter med närvarotid motsvarande bemanningsmål
  - 8.2. Andel basenheter med utfall balanserat mot budget

Jämlik och attraktiv region

- 9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner**
  - 9.1. Antal samordnade individuella vårdplaner
- 10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering**
  - 10.1. Antal VFU-platser
  - 10.2. Antal pågående projekt i den nya innovationsprocessen
  - 10.3. Antal akademiskt meriterad personal
  - 10.4. Antal digitala vårdmöten